

LIKENNETURVA

Moottoripyöräilyn turvallisuusseminaari
LVM 23.5.2006

Ajokoulutuksen haasteet

Heikki Anteroinen
Koulutusohjaaja
LIKENNETURVA

LIKENNETURVA

Ajokäyttämisen hierarkkinen malli (Keskinen, 1996)

Ajokäyttämisen hierarkkinen malli (Keskinen, 1996)

Ajoneuvon hallinta

- Nopeuden, suunnan ja paikan säätely

Ajokäyttämisen hierarkkinen malli (Keskinen, 1996)

Liikennetilanteiden hallinta

- Tilanteen vaatimuksiin sopeutuminen

Ajoneuvon hallinta

- Nopeuden, suunnan ja paikan säätely

Ajokäyttäytymisen hierarkkinen malli (Keskinen, 1996)

Ajamisen tavoitteet ja tilanne

- Tarkoitus, ympäristö, seura, sosiaalinen tilanne

Liikennetilanteiden hallinta

- Tilanteen vaatimuksiin sopeutuminen

Ajoneuvon hallinta

- Nopeuden, suunnan ja paikan säätely

Ajokäyttäytymisen hierarkkinen malli (Keskinen, 1996)

Elämisen tavoitteet ja taidot

- Autojen ja ajamisen merkitys nuoren kehitykselle
- Oman tilan hallinnan taidot

Ajamisen tavoitteet ja tilanne

- Tarkoitus, ympäristö, seura, sosiaalinen tilanne

Liikennetilanteiden hallinta

- Tilanteen vaatimuksiin sopeutuminen

Ajoneuvon hallinta

- Nopeuden, suunnan ja paikan säätely

GDE-malli

(Hatakka, Keskinen, Glad, Gregersen, Hernetkoski, 2002)

	Perustiedot ja -taidot	Riskiä lisäävät tekijät	Itsearviointi
Elämisen tavoitteet ja taidot	Elämäntapa, ryhmänormit, motiivit, itsekontrolli, arvot	Elämyshakuisuus, ryhmänormit, sos. paineeseen mukautuminen.	Riskipitoiset toimintatavat/motiivit Itsekontrollin taidot
Ajamisen tavoitteet ja tilanne	Ajoneuvon valinta, Ajan suunnittelu, Matkan tavoitteet, ryhmäpaine	Alkoholi, ajamisen tarkoitus, Ajoympäristö, kilpailunhalu	Suunnittelun taidot, Tyypilliset ajamisen tavoitteet/riskit
Liikennetilanteiden hallinta	Liikennesäännöt, Havainnointi, Ajolinjat, Merkinannot	Sääntöjen noudattamattomuus Ylikuormitus, Epäsopiva nopeus	Tietoisuus omista vahvuuksista ja heikkouksista/ajamisen säätely
Ajouvon hallinta	Suunnan, paikan ja nopeuden kontrolli Renkaan pito, Fysiikan lait	Epäsopiva nopeus, Vaikeat olosuhteet, Riittämättömät taidot	Tietoisuus omista vahvuuksista ja heikkouksista/ajamisen säätely

Kuljettajakoulutuksen kehittämisen suunta

		Opetuksen sisältö		
		Tiedot ja taidot	Riskiä lisäävät tekijät	Itse - arviointi
Ajokäyttäytymisen hierarkia	Elämisen tavoitteet ja taidot (yleinen)			
	Ajamisen tavoitt. ja tilanne (matkaan liittyvät)			
	Liikennetilanteiden hallinta			
	Ajoneuvon hallinta			

(by Keskinen and Hatakka, 1997)

Vapaaehtoisen mp-koulutuksen sisällölliset haasteet

- Koulutettavien motivaation arviointi
 - impulsiivisuus / vapaus
 - kustannukset (ajamalla oppii)
 - uhka minuudelle
 - huolettomuus / vastuullisuus?
 - tekninen mielikuva
 - Halutaan tekniikkakoulutusta
 - Kuitenkin ajotaidon "virkistämistä" tarvitaan

Lähteitä: EU-projekti ADVANCED: Description and analysis of Post-license Driver and Rider Training, Mika Hatakan luentomonisteita

.....sisällölliset haasteet

- Usein koulutus painottuu voimakkaasti tekniseen ajotaitoon – miksi?
 - koulutukseen tulijat haluavat ajotekniikkakoulutusta, ovat vähemmän kiinnostuneita riskitietoisuudesta
 - kurssien järjestäjät ovat todenneet, että useimmat motoristit tarvitsevat koulutusta perustaidoissa ➡ moottoripyöräilyn kausiluontoisuus, uusmotoristit

Lähteitä: EU-projekti ADVANCED: Description and analysis of Post-license Driver and Rider Training, Mika Hatakan luentomonisteita

.....sisällölliset haasteet

- Vaarana tekniikkapainotteisuudessa
 - liiallinen luottamus ajotekniikkaan
 - opittujen asioiden käyttö väärin
 - paremmat ajolinjat → voi kasvattaa nopeutta
 - parempi jarrutustekniikka → voi viedä tilanteet pidemmälle
- On siis painotettava myös motiiveja ja riskitietoisuuteen sekä turvallisuuteen tähtäävää strategiaa

Lähteitä: EU-projekti ADVANCED: Description and analysis of Post-license Driver and Rider Training, Mika Hatakan luentomonisteita

.....sisällölliset haasteet

- Osallistujalähtöiset opetusmenetelmät, keskittyminen riskitietoisuuteen liittyviin asioihin
 - ryhmäkeskustelut, itsearviointit, onnettomuusanalyysit, omien kokemusten käyttö
 - vaativat kouluttajalta hyviä "coaching"-taitoja, vrt. oto. kouluttajat
 - haaste koulutusohjelmien laatijoille
 - haaste kouluttajien koulutukselle

Lähteitä: EU-projekti ADVANCED: Description and analysis of Post-license Driver and Rider Training, Mika Hatakan luentomonisteita

.....sisällölliset haasteet

- Luokkaopetuksen, rata/kenttäopetuksen ja mahdollisen liikenteessä tapahtuvan opetuksen yhdistäminen
 - liikenteessä tapahtuva opetus onnistuu parhaiten pienryhmä- tai yksilöopetuksena, autokouluissa annettava koulutus
- Menetelmästä tms. riippumatta motoristin tulisi saada ”eväitä” ajamisensa arviointiin ja itsensä kehittämiseen

Lähteitä: EU-projekti ADVANCED: Description and analysis of Post-license Driver and Rider Training, Mika Hatakan luentomonisteita

Vapaaehtoisen mp-koulutuksen ulkoiset haasteet

- Koulutustarjonnan kirjavuus
 - mp-kerhot, yksityiset yritykset, autokoulujärjestelmä, erilaiset ”ratapäivät”
 - koulutuksen tarjonta riippuvainen järjestäjän aktiivisuudesta / resursseista
 - valtaosa kerhojen kouluttajista oto. kouluttajia
 - ”kysyntä” keskittyy lyhyelle ajalle ajokauden alkuun

.....ulkoiset haasteet

- suuria joukkoja ei tavoiteta / ei ole tavoitettu
 - valtaosa koulutukseen osallistuneista mp-kerhojen kouluttamia
- ”sopivien” koulutuspaikkojen rajallisuus
- vastuu- ja vakuutuskykykset osin epäselviä
 - ”ratapäivät”
- koulutuksen vaikutusten mittaaminen / arviointi